

PO POGAJANJH ZA VSTOP VELIKE BRITANIJE V EST

ZAKAJ SO SE POGAJANJA V BRUSLJU PREKINILA?

Ne gre toliko za vprašanja gospodarske, temveč predvsem politične narave. De Gaulle vidi v Veliki Britaniji nevarnega tekmeca - Razgovori se bodo nadaljevali oktobra

V središču pozornosti svetovne in zlasti zahodne javnosti je dejstvo, da so se v nedeljo v Bruslju začasno prekinila pogajanja za priključitev Velike Britanije Evropskemu skupnemu tržišču. Po zadnji seji, ki je trajala več kot 14 ur, so ministri 6 držav — članic EST in predstavnik angleške vlade lord Heath sklenili, da se bodo pogajanja nadaljevala v prvi polovici oktobra. Uradno je bilo sporočeno, da so se razgovori prekinili, ker se ministri niso mogli sporazumeti o vprašanju izvoza kmetijskih pridelkov iz nekaterih držav Commonwealtha (bivše Britanske skupnosti narodov), od katerih prideta v poštev predvsem Kanada in Avstralija.

Svetovni tisk pa v tej zvezi poudarja, da glavni vzrok prekinitve pogajanj ni toliko gospodarske in tehnične, temveč predvsem politične narave. Od tod izhaja tudi veliko zanimanje za dogodek.

Glede kmetijskih pridelkov, od katerih je zdaleč najvažnejša pšenica, je treba reči, da je Velika Britanija pri pogajanjih v prvi vrsti branila lastne koristi, a se je hkrati z veliko vnemo zavzemala za koristi dveh velikih izvoznikov žita, kot sta Kanada in Avstralija. Iz uradnih podatkov namreč izhaja, da od celotnega izvoza kanadskega in avstralskega žita približno ena tretjina prihaja v Veliko Britanijo. To žito pa stane angleškega potrošnika mnogo manj, kot mora za isti pridelek plačati potrošnik držav EST. Cena uvožene pšenice je nadalje nižja od cene žita, ki se pridelava v Angliji.

GOSPODARSKI PROBLEMI

Z vstopom Velike Britanije v Evropsko skupno tržišče bi se zato cene žitu morale nujno povišati, ker bi se morale prej ali slej izenačiti s cenami, ki za isti pridelek veljajo v ostalih državah — članicah EST-a. Velika Britanija zato zahteva, naj se ji pri znajo določene ugodnosti, ker noče, da bi njena priključitev Skupnemu tržišču imela za posledico porastek življenjskih stroškov.

Angleži hočejo hkrati — kot smo že omenili — zavarovati zlasti koristi Kanade in Avstralije ter nočejo, da bi z njihovim vstopom v EST imel preveliko škodo uvoz žita iz dveh držav Commonwealtha.

Kot vse kaže, so zahteve Velike Britanije našle doberšno mero razumevanja pri vseh državah — članicah Skupnega tržišča, razen pri Franciji. To je delno razumljivo, saj je znano, da razen Francije vse ostale države morajo več kmetijskih pridelkov uvažati, ker domača proizvodnja ne zadostuje. Zato

je Francija pri celotnem vprašanju še najbolj prizadeta in nikakor noče povzročiti kakšne škode svojemu kmetijstvu.

Francozi so na angleške argumente odgovarjali, da kanadski in avstralski izvoz žita ni v nobeni nevarnosti, zlasti če se upošteva, da se je v mednarodni trgovini z žitom v zadnjih dveh letih pojavil nov in važen odjemavec, — in sicer komunistična Kitajska. Ta predstavlja že danes pomembno tržišče za Kanado in Avstralijo, in sicer predvsem zato, ker je izvoz žita iz Združenih držav v komunistično Kitajsko prepovedan. Tako je Kanada samo v prvih 4 mesecih letošnjega leta izvozila na Kitajsko več kot milijon ton žita.

POLITIČNO VPRAŠANJE

Francoski zunanji minister Couve de Murville, ki zastopa Francijo pri pogajanjih v Bruslju, je spričo vsega tega zahteval, naj se v besedilo sporazuma o priključitvi Velike Britanije Evropskemu skupnemu tržišču vnese dodaten člen, iz katerega izhaja, da Anglija sprejema tudi vsa do'ročila, ki urejajo vprašanje skupnega sklada za kmetijstvo, kar pa bi predstavljalo za Veliko Britanijo breme, ki gre v milijone dolarjev. Ker se angleški predstavnik o tem predlogu ni mogel izreči, so bila pogajanja odložena.

Sporazum je odvisen od mnogih činiteljev

Prekinitve pogajanj je naletela tudi na neugodne komentarje v amerškem tisku. »Glede na trenutek — piše New York Herald Tribune — ki ga je Francija izbrala, da je postavila svoje zahteve, se bo v javnem mnenju nujno utrdilo mnenje, da Francija dela na tem, da bi zakasnila vstop Velike Britanije v EST«. Amerika je upala, da se bodo razgovori uspešno zaključili, ker meni, da bi priključitev Anglije Skupnemu tržišču koristila tudi politični moči zahodne Evrope in hkrati utrdila tudi atlantsko zaveznitvo.

Kljub vsem težavam pa vsi prizadeti državniiki soglasno izjavljajo, da prekinitve pogajanj ni dogodek, ki bi zadal smrten udarec zadovoljivi rešitvi celotnega vprašanja.

»Opravili smo — je dejal italijanski minister Colombo — mnogo dela in smo lahko rešili večino vprašanj, ki so bila na dnevnem redu, čeprav so marsikatera ostala še neurejena.«

Angleški ministrski predsednik Macmil-

Kot smo že omenili v začetku, je svetovni in sam francoski tisk mnenja, da francoska nenadna poteza ni temeljila samo na razlogih gospodarske narave, temveč je zasledovala tudi politične cilje. Tako je pariški dnevnik Combat o tem vprašanju med drugim napisal: »Priključitev Velike Britanije EST-u je končno politično vprašanje. Njeno priključitev zahtevajo države Beneluxa (Belgija, Nizozemska in Luksemburg), Nemčija in Italija si jo želita, toda če smo odkriti, moramo reči, da se francoska vlada te priključitve boji.«

De Gaulle se namreč zaveda, da bi z vstopom Anglije v EST Francija imela v okviru te organizacije tekmeca, ki bi nujno zmanjšal njen politični vpliv in s tem tudi možnost, da krepkeje poseže v mednarodno politiko.

Francoski predlog je vsekakor povzročil angleškemu predsedniku Macmillanu hude preglavice, ker je laburistična opozicija dobila nove argumente za boj proti vstopu Anglije v EST. Poleg tega je treba upoštevati, da se 10. septembra sestanejo v Londonu najvišji predstavniki držav Commonwealtha in Macmillan jim ne bo mogel obrazložiti ter jim predložiti v odobritev celotnega besedila sporazuma o priključitvi Velike Britanije Skupnemu tržišču.

lan ni sicer mogel prikriti svojega nezadovoljstva nad izidom razgovorov v Bruslju, a kljub temu ni pesimist, ker je prepričan, da bo s pomočjo držav Beneluxa in z razumevanjem zahodne Nemčije in Italije v oktobru vendarle mogoče doseči za vse države sprejemljiv sporazum.

To pa bo delno odvisno tudi od izida zborovanja predstavnikov držav Commonwealtha, ki bo 10. septembra v Londonu, in tudi od notranjopolitičnega razvoja v sami Veliki Britaniji. V prihodnjih mesecih se bo namreč izkazalo, če bo vladna konservativna stranka uspešno vzdržala in odbila napade, ki jih zaradi sklepa o vstopu v EST nanjo izvaja opozicija.

OBVESTILO

Naročnike in bralce opozarjamo, da zaradi običajnih poletnih počitnic, prihodnja številka Novega lista izide v četrtek, 23. avgusta. Uprava

RADIO TRST A

• NEDELJA, 12. avgusta, ob: 9.00 Kmetijska oddaja; 9.30 Slovenski zbori; 10.00 Prenos maše iz stolnice Sv. Justa; 11.30 Oddaja za najmlajše: »Palčki se uče obrti«, pravljica (Ivanka Cegnar), igrajo člani RO; 12.15 Vera in naš čas; 13.30 Glasba po željah; 14.45 Sestanek z moškim vokalnim kvintetom; 16.00 Popoldanski koncert; 18.00 Tvorica sanj, obzornik filmskega sveta; 19.15 Nedeljski vestnik; 19.30 Poslušali hoste — od nedelje do nedelje na našem valu (Ponovitev); 21.00 Norveški akademski zbor, ki ga vodi Arnuld Hegstad; 21.25 Sodobna simfonična glasba; 22.00 Nedelja v športu.

• PONEDELJEK, 13. avgusta, ob: 18.30 Skladbe jugoslovanskih avtorjev — Uroš Krek: Sinfonietta. Orkester Slovenske filharmonije vodi Samo Hubad; 19.15 Edvard Grieg: Norveški plesi op. 35; 19.30 Znanost in tehnika — Franc Orožen: »Nove vrste helikopterjev«; 20.30 Iz glavnih italijanskih opernih gledališč — Claudio Monteverdi: »Kronanje Poppeje«. Približno ob 21.45 »Komorna opera iz Milana«.

• TOREK, 14. avgusta, ob: 13.30 Glasba po željah; 18.30 Italijanski operni pevci: »Tancredi Pasero in Plinio Clabassi«; 19.00 Harfistka Paula Petrič-Uršičeva — Alberto Suriani: Partita, Preludij, Pastoral, Balet; Zvonimir Bradič: Zgodba op. 40; 19.20 »Babica«, pravljica (Božena Nemcova - Dušan Pertot); »Slovo od babice«, igrajo člani RO; 21.00 Obletnica tedna — Gojmir Demšar: »Ob 100-letnici rojstva skladatelja Clauda Debussyja«; 21.30 Klavirske sonate Ludwiga van Beethovna: Sonata št. 10 v G-duru, op. 14 in št. 11 v B-duru, op. 22; 22.00 Bizantinska civilizacija — Maks Šah: »Sole in kultura Bizantincev«.

• SREDA, 15. avgusta, ob: 9.00 Praznična matineja; 9.40 Marijini pevi; 10.00 Prenos maše iz stolnice Sv. Justa; 11.30 Oddaja za najmlajše: »Fatimski otroci«, radijska mladinska igra (Srečko Gregorec), igrajo člani RO; 13.30 Glasba po željah; 14.40 Igra Avenikov kvintet; 15.30 Bedrich Smetana: Vyšehrad in Tabor, dve simfonični pesnitvi iz ciklusa »Ma vlast«; 16.00 Radovan Gobec: »Planinska roža«, opereta v treh dej. Zbor in orkester Glasbene Matice iz Trsta vodi Oskar Kjuder. Sodelujejo člani SG v Trstu; 19.30 Ljudska opravila in opasila — Niko Kuret: »Rožnica ali velika Gospojnica«; 21.00 »Gospod Dobričnik in požigalci«, radijska drama (Max Frisch - Ivan Savli), igrajo člani RO; 22.30 Druga mednarodna revija pevskega zborov v Loretu.

• CETRTEK, 16. avgusta, ob: 18.30 Iz italijanskega glashenega ustvarjanja: »Verdijev založnik«; 19.00 Tenorist Mitja Gregorač, pri klavirju Pavel Šivic — Bruno Bjelinski: »Gitajali«; 19.30 Za Valvazorjem po naši deželi (Mara Kalan); 21.00 Simfonični koncert orkestra Tržaške filharmonije. Približno ob 22.00 Književnost in umetnost — Martin Jevnikar: »Lojz Kraigher in njegova knjiga Na robu življenja«.

• PETEK, 17. avgusta, ob: 18.30 Iz simfonične glasbe 19. stoletja; 18.55 Koncertna sezona Tržaške ljudske univerze 1960-61; 19.30 Človek in cesta — Rafko Dolhar: »Sanjači za volanom«; 20.30 Gospodarstvo in delo; 20.45 Instrumentalni kvintet »Zadovoljni Kranjci«; 21.00 Koncert operne glasbe; 22.00 Srečanja s tržaškimi književniki: »Michele Chaunier« (J. Tavčar).

• SOBOTA, 18. avgusta, ob: 13.30 Planine v lahki glashi; 14.40 Jugoslovanske ritmične popevke; 16.00 Tone Penko: »Medvedove dogodivščine«; 16.45 Znanje melodije v izvedbi orkestra Alberta Casamassima in Franca Russa; 18.55 Pianistka Ljerkja Bjelinski — Bruno Bjelinski: Proletne igre; 10.30 Tržaški obiski: »Mačkovi«; 20.00 Športna tribuna; 20.40 Mariborski zbor Slava Klavara; 21.00 »Nesrečniki«, komedija v enem dej. (August von Kotzebue - Edvard Martinuzzi), igrajo člani RO.

TEDENSKI KOLEDARČEK

12. avgusta, nedelja: 9. pobinkoština
13. avgusta, ponedeljek: Hipolit
14. avgusta, torek: Demetrij
15. avgusta, sredo: Vnebovzetje
16. avgusta, četrtek: Joahim Rok
17. avgusta, petek: Hijacint
18. avgusta, sobota: Helena

Ben Bela na površju

Alžirski voditelj Ben Bela, ki je bil v sporu s tekmečem Benhedom, je združil v svojih rokah vso politično oblast v novi republiki. Njegov »Politični urad« priznava večina ljudstva za edinega predstavnika državne suverenosti. Alžirska začasna vlada bo pa še obstajala s skrčenimi funkcijami do prihodnjega zasedanja narodne skupščine, ki je sklicana za september.

Medtem bodo razpuščene tudi vse vilaje ali vojaška okrožja, ki so imela med revolucijo tudi civilno oblast v svojih rokah. Vodstvo Alžirije stoji danes pred rešitvijo dveh težkih vprašanj: financ in šolstva. Glede financ se pogaja začasni predsednik izvršilne oblasti Abduraman Farés s francosko vlado za posojilo 36 milijard frankov. Pariška vlada je pripravljena odobriti to posojilo, ker se bodo mogli le z gospodarsko okrepitvijo Alžirije vzpostaviti trgovinski odnosi med Francijo in njeno bivšo kolonijo.

Večje težave so glede šolstva. Primanj-

Največja ladja

V novembru lanskega leta so v Ameriki spustili v morje največjo in najhitrejšo ladjo na svetu. To je letalonosilka »Enterprise«, ki ima 85 tisoč ton. Osem atomskih reaktorjev jo poganja po valovih z brzino 80 kilometrov na uro. Plavajoča trdnjava zmora dvajsetkrat obkrožiti zemljo, ne da bi ji bilo potrebno dopolniti pogonsko silo. Dolga je 336 metrov in visoka kot stolpnik. Njena posadka šteje 4600 mož. Na krovu nosi sto atomskih letal, ki letijo z brzino 2600 kilometrov na uro. Ta vojni orjak je po Kennedyjevem ukazu prideljen 6. ameriškemu brodomu, ki križari po Sredozemskem morju.

POT NA LUNO

Amerikanci so že napravili načrt, kdaj pojdejo na Luno. Po njihovih računih bodo vse priprave za odlet končane leta 1968. Medtem pa morajo še nadaljevati poskuse za obisk med zvezde. Stroški za vse priprave so preračunani na res astronomsko veliko številko deset tisoč milijard lir! Če bi ta denar porazdelili med vse zemeljske prebivalce, bi postali vsi zelo bogati.

Gora je predrt

Že leta 1933 sta Italija in Francija sklenili pogodbo za zgradnjo predora skozi najvišjo evropsko goro Montblanc. Skoraj 12 kilometrov dolga avtomobilska cesta bo zvezala Chamonix s Courmayeurjem. Dela so trajala 44 mesecev. Gora se je branila, da bi jo predrli. Zahtevala je precej smrtnih žrtev. Zdaj je bruhala iz sebe slapove voda, pa spet rušila skladowe kamena na delavce v rovu. Vrtati so začeli od obeh strani hkrati. Na italijanski polovici so že dosegli sredino gore, s francoske strani pa manjka še 45 metrov. V torek so skozi to pregrado potegnili ozko cevko, tako da je veter prvič zapihal skozi orjaški predor. Steno, ki še loči italijansko stran od francoske, bodo predrli 14. avgusta dopoldne. Manjkajo pa še vsa notranja dela, vendar pa bodo prvi avtomobili še to jesen drčali skozi drobovje gorskega velikana.

kujejo šolski prostori in še bolj učne moči. Iz dežele se je namreč izselilo v zadnjih mesecih 70 odstotkov učiteljev, 90 odstotkov profesorjev in skoro vsi univerzitetni predavatelji, ki so Francozi ali Evropejci. Za začetek šolskega leta manjka vsaj sto tisoč osnovnošolskih učiteljev.

Ben Bela je naprosil egiptovskega predsednika Naserja, naj mu pošlje več tisoč arabskih učiteljev. Obenem pa kliče nazaj tudi francoske šolnike, ki so pripravljeni delovati v novi republiki kot enakopravni državljani.

—0—

Še ena država

Opolnoči 6. avgusta so v glavnem mestu otoka Jamajke v Karibskem morju potegnili z droga britansko zastavo. Zavihral je črno-zlato-zeleni prapor v znak nove neodvisne države Jamajke, ki pa ostane še vedno članica Commonwealtha (bivše Britanske skupnosti narodov). Otok, ki ima en milijon in pol prebivalcev, je postal po Kolumbovih odkritjih najprej španska posest. Leta 1655 je pa prišel pod britansko nadvlado.

Jamajka je znana po bogatih nasadih sladkornega trsa in izdelovanju najboljšega ruma na svetu. Drugi bogati dohodek dajo banane. V zadnjih letih je pa znana kot prva izvoznica aluminija. Kljub bogastvu živi na otoku nad sto tisoč brezposelnih domačinov.

Za prvega predsednika republike so določili dosedanjega guvernerja Blackgurna, za ministrskega predsednika pa laburističnega voditelja Gustamanto.

Gostovanje rimske Opere v Kopru

V soboto zvečer bo v Piranu nadvse privlačna prireditev. Skupina rimske Opere bo namreč uprizorila na glavnem trgu opero »Lucija Lammermoor« v režiji Renata Pamagiorgia.

Med pevci bodo sopranistka Ferracuti, tenorist Nardelli in baritonist Verlinghieri. V nedeljo zvečer pa bo v Kopru ista skupina uprizorila »Tosco«, prav tako v Pamagiorgiovi režiji. Renato Pamagiorgio je režiser Opere »San Carlo« v Neaplju, ki je, kot znano, poleg »Scale« in rimske Opere ena najboljših v Italiji.

Pri obeh predstavah hosta sodelovala orkester in zbor rimske Filharmonije.

SOLSKI OBVESTILI

Ravnateljstvo višje industrijske strokovne šole v Trstu (Rojan, ul. Montorsino 8/III) sporoča, da se je že pričelo vpisovanje dijakov v 1., 2. in 3. razred za šolsko leto 1962/63. Dijaki se lahko vpišejo do 25. septembra.

Pri vnosu v 1. razred so potrebne naslednje listine: šolsko spričevalo 5. razreda osnovne šole, rojstni list, ki ga dobiš na občinskem uradu, in potrdilo o cepljenju proti kozam.

Ravnateljstvo hkrati opozarja dijake, da se je samski nižji tečajni izpiti in razredni popravni izpiti prično v ponedeljek, 3. septembra ob 8.30.

—0—

Na Državnem znanstvenem liceju s slovenskim učnim jezikom v Trstu, ki ima poleg razredov z znanstvenim učnim načrtom tudi popolne razrede s klasičnim učnim načrtom, je vpisovanje za šolsko leto 1962/63 vsak dan od 10. do 12. ure v tajništvo zavoda v ulici Lazzaretto vecchio 9/II. neprekinjeno do 25. septembra. Navodila za vpisovanje so razvidna na zavodovi oglasni deski.

U Tant pri Hruščevu

Glavni tajnik Organizacije združenih narodov U Tant bo imel 24. avgusta važne razgovore v Moskvi. S sovjetskim ministrskim predsednikom bo razpravljajal o odhodu sovjetskih čet iz Madžarske. Po revoluciji v Budimpešti leta 1956, je Organizacija združenih narodov obsodila ravnanje Nikite Hruščeva. OZN je tudi na štirinajstih sestankih zahtevala, naj se vzpostavi madžarska neodvisnost. Vsa ta prizadevanja so naletela pri Hruščevu na gluha ušesa.

Sedaj ga bo skušal spet pregovoriti mali politik iz Burme. Obenem bosta načela še važno vprašanje generalnega tajništva Združenih narodov. Po Hammarskjöldovi zagonetni smrti v Kongu vodi tajništvo U Thant, a le začasno. Zdaj gre za to, da postane stalen na svojem mestu. Hruščev se je pa taki rešitvi upiral in je zahteval, naj vodijo OZN trije tajniki: eden izbran od zapadnih velesil, drugi od vzhodnega bloka, tretji pa od skupine nevtralnih držav. Trije tajniki bi pa najbrž drug drugega ovirali, zato skuša U Tant, katerega štejejo za hodnjaki in nevtralci za spretnega diplomata, pridobiti na svojo stran še sovjetski blok.

Stiki med Cerkvami

Iz Moskve se je vrnil pred nekaj dnevi primat anglikanske Cerkve dr. Artur Ramsey. V Rusiji se je sestal s pravoslavnim patriarhom Aleksijem. Visoka cerkvena dostojanstvenika sta se razgovarjala, kako bi poglobili prijateljske stike med obema Cerkvama in se zblížali na teološkem in kulturnem polju. Ramsey je sprejel v avdijenco tudi Mikoyan, sovjetski ministrski podpredsednik.

Stiki med visokimi predstavniki krščanskih Cerkva so se nadaljevali tudi po Ramseyevem povratku v London. Obiskal ga je namreč kardinal Avgust Bea, predsednik tajništva za združitev Cerkva na bližnjem vatikanskem koncilu. Štiristo let je minilo, odkar ni prestopil kak katoliški dostojanstvenik praga palače Lambeth, ki je rezidenca anglikanskih nadškofov. Vsi ti sestanki, čeprav se vršijo le v prijateljski obliki, so zgodovinskega pomena, ker pripravljajo pot za zblížanje krščanskih ločin s katoliško Cerkvijo.

Varuhi reda v stavki

Avstrijski policaji, orožniki in cariniki že nekaj dni uprizarjajo tako imenovano prekinjajočo stavko. Po par ur na dan prekinjajo roke, pa spet stopijo na svoja mesta. V velikih mestih ta stavka ovira zlasti potek prometa.

Po nekaterih križiščih so se postavili kar civilisti za prometnike. Doslej je v mestih tekkel promet še precej brez zagat. Drugače je pa na obmejnih prehodih. Cariniki se nalašč natančno drže vseh predpisov. Skrbno in počasi pregledujejo dokumente in prtljago, tako da spuste skozi prehod vsakih deset minut komaj po štiri avtomobile, medtem ko so jih prej odpravili v istem času tudi več kot dvajset. Zato je morala v terek čakati na Brennerju sedem kilometrov dolga vrsta za prehod več kot štirure. Vlada se je zatorej čutila danes prisiljena, da se znova začne pogajati s stavkajočimi za izboljšanje plač.

NOVICE

Poletne napovedi

Letošnje poletno vreme je marsikoga iznenadilo. Srednje dnevne temperature se bližajo v zadnjih julijskih in prvih avgustovih dnevih že tridesetim stopinjam. Od vsepovsod se čuje tarnanje o suši.

Splošna vremenska poročila za Srednjo Evropo napovedujejo tudi za naprej v glavnem lepo in suho vreme. Po prvih dneh v avgustu bo nastopilo hladnejše vreme. Tu pa tam bodo nastopile nevihte in dež. September obeta zopet lepo vreme do 25. v mesecu, nato bo šele prišlo deževje, a bomo imeli tja do 15. novembra še dosti lepih dni vmes.

Naročnike in bralce našega lista obveščamo, da bo uprava Novega lista v Trstu, ul. Martiri della Libertà 5, zaprta od petka, 10. avgusta, do vključno nedelje, 19. t. m. Uradovanje se bo spet redno pričelo v ponedeljek, 20. avgusta.

ITALIJANSKI PARLAMENT

Zbornična komisija za ustavne zadeve je že sprejela zakonski osnutek, ki določa novo število poslancev in senatorjev. Po novem načrtu, katerega je parlament že odobril, bo znašalo število poslancev 630. Porazdeljeni bodo sorazmerno na volivna okrožja po številu volivcev. Vse druge določbe glede volitev ostanejo kot doslej. Število senatorjev je pa določeno na 315 oseb. Obe zbornici bosta po novem izvoljeni za dobo petih let.

Tito pojde v Moskvo

Veliko pozornost je vzbudila v javnosti vest, da pojde Tito v drugi polovici novembra v Moskvo. Tito in njegov socializem je veljal že nekaj let sem kot komunistična herezija. Po 22. kongresu komunistične stranke v Moskvi je pa Hruščev uvidel, da mora z Jugoslavijo na drugačen način voditi politiko kot pa na primer z Albanijo.

Vabilo za obisk v Moskvo je predsednik Tito dobil že v maju, a je baje hotel počakati vidnih znakov, da se je sovjetska politika do Jugoslavije res spremenila. In res so začele obiskovati Jugoslavijo različne znanstvene in kulturne delegacije iz Rusije; kar 45 jih je bilo. Prišel je zunanji minister Gromiko, podpisali so pogodbo za gradnjo več tisočtonskih ladij za Sovjetsko zvezo in Hruščev sam je pozval vse svoje zaveznike, naj sedeljujejo z Jugoslavijo, čeprav ta »na svoj način gradi socializem«.

V Beogradu poudarjajo, da Titov obisk pri Hruščevu ne pomeni spremembe jugoslovanske zunanje politike. Zato tudi ne bosta obravnavala ideoloških vprašanj, marveč le trgovinska in splošno politična.

Utrujena zbornica

Vsi so pričakovali, da bo razprava o podržavljenju elektrarn naravnost elektrizirala vso rimsko poslansko zbornico. Dejstva so pa pokazala ravno obratno. V petek zjutraj so govorili zastopniki opozicije proti predlogu vladnih strank. Misovski poslanec Servello je govoril — praznim klopem. Razen njega je bil navzoč še poslanec De Cocci od večine in na vladnih sedežih samo minister Folchi. Od vseh poslancev in ministrov torej samo trije. Neki sluga je staknil na hodniku še četrtega, to je poslanca Gonello, ki pa je prišel poslušat svojega tovariša samo par minut, nakar je zazeljal in odšel.

Proti poldnevu je podpredsednik zbornice naprosil govornika, naj neha in da je bolje, če gresta kosit.

Izgubljeni v osvetju

Junaški poleti v vseмирje, ki odpirajo novo dobo v zgodovini znanstvenih osvajanj narave, so združeni prav tako kot prve tečajne odprave z neštevilnimi žrtvami.

Dolgo časa je bil ves svet prepričan, da so se vsi poskusi drznih ameriških in sovjetskih astronautov posrečili brez človeških izgub. Resnica je pa povsem drugačna. Presodite iz naslednjih vrst.

»Komsomolskaja pravda« je 12. februarja 1962 pisala: »Poskusi Gagarina in Titova s poleti v vseмирje niso bili kronani s popolnimi uspehi. Naleteli smo na velikanske težave, ki so se že prej več kot enkrat končale s popolnim neuspehom.«

»Končale s popolnim neuspehom?« Te besede so redki pazljivi bralci z začudenjem ponavljali. Torej le za ceno velikih žrtev so se posrečili pravzaprav še vedno le skromni poleti v osvetje.

Že dve leti pred Gagarinovim poskusom je švignil v osvetje kozmonavt Šiborin, za prtljago v konici rakete vrste Lunik II. Prvi človek v neskončnem vsemirju. Njegova zveza s svetom je trajala po radiu 28 minut. Potem je njegov radio umolknil. Ali kroži še okrog sveta? Je morda neskončnost za vedno požrla prvega človeka v neznanem

prostranstvu? To bo za vedno ostala le uganka.

V oktobru leta 1960 je nameraval Nikita Hruščev iznenaditi ves svet. Državnikom, zbranim pri zasedanju Združenih narodov, je imel nalogo poslati pozdrave iz vsemirja v imenu sovjetskih republik astronaut Pjotr Dolgov. Zjutraj 11. oktobra 1960 je njegova raketa odbrzela proti nebu. Trideset minut kasneje ni več letavec oddajal glasu. Ni pozdravil Združenih narodov iz vsemirja. V njem je zginil za vedno.

Naslednji mesec so zemeljske postaje ujele na dolžini 20.006 megahercov klice SOS, na pomoč, iz vsemirja. Trikrat so se ponovili, potem pa je bilo vse tiho... za vedno.

V aprilu lanskega leta je odletel v neskončne zračne plasti mladi Vasiljevič Zovodovsky. Sprva je šlo vse gladko, čez nekaj minut se je radijska zveza z letalcem pretrgala. Tudi ta je izgubljen v osvetju.

»Sama tema — nič ne vidim«

Lani 17. maja so začeli tiktakati zapleteno zgrajeni sprejemniki na radijski postaji v

(Nadaljevanje na 7. strani)

Tržaškega

III. JUGOSLOVANSKI FOLKLORNI FESTIVAL

V soboto, 4. t. m., se je z odlično uspešno prireditvijo na osrednjem koprskem trgu zaključil III. jugoslovanski folklorni festival. Na zaključni prireditvi, ki se je udeležilo več tisoč gledavcev in med njimi številni tuji turisti, so sodelovali najboljši jugoslovanski folklorni ansambli, kot so »Kolo« iz Beograda, »Lado« iz Zagreba in »Tanec« iz Skopja. Nastope je prenašala Evrovizija.

V soboto dopoldne je vodstvo Zavoda primorskih prireditev sklicalo tiskovno konferenco, ki se je udeležilo tudi več slovenskih časnikarjev iz Trsta. Predsednik omenjenega Zavoda dr. Kolenc in tajnik Milan Lindič sta časnikarjem poročala o poteku 3. festivala in obrazložila tudi načrte za bodoče prireditve. Nastope folklornih skupin, ki so bili v Kopru, Piranu, Ankaranu in Portorožu, je letos gledalo skupno okrog 10 tisoč ljudi, od katerih je bilo najmanj 6 tisoč tujih turistov, ki so na počitnicah v raznih istrskih turističnih središčih.

Prireditelji se bodo potrudili, da bodo tudi prihodnji festivali ohranili dosedanje značaj, se pravi, da bo program festivalov obsegal izvirne folklorne plesne nastope amaterskih in profesionalnih folklornih ansamblov. Prireditelji pa nameravajo progra-

me prihodnjih festivalov tako razporediti, da se bodo gledavci lahko seznanili s folkloro vseh posameznih jugoslovanskih pokrajin.

Ni dvoma, da bodo prihodnje prireditve še bolj uspele kot dosedanje, če bodo prireditelji pravočasno poskrbeli za primerno propagando. Menimo, da bi tudi Trstu in bližnjih italijanskih turističnih središč bilo več zanimanja za te folklorne festivale, če bi širše občinstvo vedelo, da le 20 km od Trsta lahko prisostvuje zares kvalitetnim umetniškim predstavam.

Bazovica:

SMRT UGLEDNEGA VAŠCANA

V četrtek prejšnjega tedna smo položili k večnemu počitku na domačem pokopališču znanega bazovskega posestnika in trgovca Ivana Mahničiča. Strla ga je kratka, a huda bolezen, ko mu je bilo 65 let.

Pokojnik je bil znan v bližnji in daljni okolici kot razgledan in marljiv gospodar ter zaveden Slovenec. Kakšno spoštovanje je užival rajnik, je pokazal pogreb, ki se ga je udeležila velika množica ne samo domačinov, temveč tudi mnogi prijatelji in znanci iz bližnjih vasi ter iz mesta.

Preden je žalni sprevod krenil v župnijsko cerkev, je pevski zbor zapel žalostinko »Vigred«. Žalostinko je zbor zapel tudi po opravljenem žalnem obredu v cerkvi in na pokopališču. Tu se je od pokojnika s kratkim, a iskrenim govorom v imenu bazovske kmetijsko-gospodarske organizacije poslovil domačin Alojz Križmančič, ki se je rajniku predvsem zahvalil za nesebično dolgoletno sodelovanje v korist domačega gospodarstva.

Naj bo zvestemu sinu našega Krasa lahka domača zemlja. Hudo prizadeti družini in sorodnikom pa izrekamo globoko občuteno sožalje.

Izrazom sožalja se pridružujeta tudi uredništvo in uprava Novega lista.

Opčine:

»KMEČKI TABOR«

Kmetijska zadruga v Trstu bo tudi letos priredila na Opčinah vsakoletni »Kmečki tabor«. Prireditev se prične v nedeljo, 12. t. m., in se bo zaključila v sredo, 15. t. m. Na sporedu so: razstava poljedelskih strojev in kmetijskega orodja, razstava umetnih krmil in povrtin ter razstava in pokušnja domačih vin. Novost letošnjega »tabora« je slikarsko tekmovanje.

Vsake večer pa se bodo udeleženci lahko zabavali in tudi zavrteli ob zvokih znanega slovenskega ansambla »Veseli planšarji«.

Nabrežina:

DELOVANJE OBČINSKE UPRAVE

Občinski odbor je na eni zadnjih sej sklenil povišati najmanjšo obdavčljivo vsoto, ki pride v poštev pri določitvi družinskega davka, od dosedanjih 200 tisoč lir na 240 tisoč. Svoj čas je občinski svet sklenil, naj se najmanjša obdavčljiva vsota zviša na 300 tisoč lir, a je prefektura sklep zavrnila in predlagala 240 tisoč.

Po novem ukrepu bo oproščen plačevanja družinskega davka, kdor ima do 240 tisoč lir letnih dohodkov.

Na predlog občinskega zdravnika je občinska uprava prejšnji teden sklenila, da letos ne bo odprla gorske kolonije za deklice. V koloniji v Rigolatu, kamor bi morale odpotovati tudi deklice, je namreč iznenada nastala epidemija mumpsa. Za to nalezljivo boleznijo je zbolelo skupno 12 dečkov iz devinsko-nabrežinske občine. Zato je uprava po nasvetu zdravstvenih oblastev sklenila, naj se kolonija predčasno zapre. Vsi dečki so se že vrnili domov.

POSLOVILNI VEČER

V prostorih jugoslovanskega generalnega konzulata v Trstu sta generalni konzul dr. Žiga Vodušek in njegova soproga priredila v ponedeljek slovesen sprejem, s katerim sta se poslovila od predstavnikov oblasti in višjih osebnosti iz tukajšnjega političnega, gospodarskega in kulturnega življenja.

Po triletnem bivanju in delu v Trstu se dr. Vodušek vrača v Beograd, kjer mu bo zunanje ministrstvo dodelilo novo službeno mesto. Jugoslovanskemu diplomatu želimo tudi mi mnogo uspehov pri nadaljnjem delu.

MALI OGLAS

Trgovina jestvin v Trstu, ul. Fabio Severo 105, išče pridnega in marljivega fanta, starega od 15 do 16 let.

Beneška Slovenija

TAVORJANA

O volitvah za našo občino, ki so se izvršile 22. julija, smo že poročali. Danes moramo malo bolj natančno povedati, kako so se porazdelili volivni glasovi. Glasovalo je 74.50 odstotka volivcev, ker so mnogi, zlasti iz slovenskih vasi, v tujini.

Demokratska lista je dobila 618 glasov in 13 svetovavcev. Lista demokratične zveze, to so združeni neodvisni, socialisti in komunisti, so dobili pa 610 glasov; torej le osem manj kot prvi. Tej listi je pripadlo sedem svetovavcev. Od 20 občinskih mož so štirje Slovenci, in sicer trije izvoljeni na večinski listi in eden na listi »Demokratske zveze«.

Izidi so takšni; kako si pa bodo naši občinski možje prizadevali pri delu za dobro občine, bomo pa šele videli.

CENTA

Naš kmet je zares pravi trpin. Zemlja je slaba, zlasti po gorskih vaseh, da se komaj kaj pridelja. Pa še ti pičli posevki so v nevarnosti, preden jih spravimo na senik ali na kaščo. Tako se je zgodilo tudi letos pred nekaj dnevi. Privršala je huda ura in usula se je taka toča v čentski okolici in v vaseh Štela ter Smrdeč, da se je še stari ljudje ne spomnijo. Za dve pedi na visoko je pokrila tla. Drevje je oklestila, travo povalila, da ne bo kaj brati in ne kositi. Po nekaterih senikih imajo krme morda še do konca meseca. Kaj bo pa potem? Ljudje pričakujejo, da bodo priskočile na pomoč oblasti, če ne, bo treba vzeti palico v roke in iti po svetu.

MUZCI

Nekaj so se vendarle tudi za nas pobrigali občinski in pokrajinski možje. Cesta, ki pelje iz Tera do Muzcev, je že poprav-

Stari spomini

Skoro pol stoletja je že minilo, odkar so mladi in stari fantje prepevali tisto znano »Fantje se zbirajo... na vojsko marširajo«. Redki so še tisti, ki so morali leta 1914 obleči vojaško suknjo in v poletni vročini korakati na fronto v Karpate in Galicijo branit, kot so tedaj vcepljali v glave, »cesarja in domovino«.

Zgornja slika vam kaže tak star spomin. Pred tržaško postajo stoje v strumni četi črnovojniki iz Trsta in okolice. To je tretji bataljon tržaškega polka, ki čaka, da jih odpelje vlak na rusko fronto. Bilo je na dan 12. avgusta 1914. Nekaj dni prej so ruske armade vdrla preko Karpatov že v ogrsko ravan. Avstrijsko vojno poveljstvo je v naglici zbralo vse razpoložljive »marš bataljone«, da ustavi nevarni prodor na fronti. Marsikateri izmed vojakov, ki jih vidite na sliki, je za vedno ostal v gališki zemlji. Ta in oni se je pa še vrnili in se bo morda spoznal v vrstah na sliki ter bo obudil spomine, ko je moral služiti Francu Jožefa. Ena misel teh živih bo pa pohitela na neznane grobove tovarišev, ki niso več videli svoje rodne zemlje.

STEVERJAN

Končno smo le prišli do tega, da so za čeli popravljati cesto od Grojne do Bukovja. Cestišče bodo polili s spalmbotom, ki se je že dobro obnesel na cestah v Sovodnjah in v Doberdobu. Občinarjem se je izpolnila stara želja, da bi imeli vsaj spodobno cesto. Seveda, izpolnjena je le polovica, kajti od Bukovja do vrha Števerjana je še cesta v starem, to je v razdrapanem stanju. Posebno odposlanstvo je v ta namen posredovalo pri podtajniku Ceccheriniju, ki je obljubil pomoč. Zdaj upamo, da bo šlo zares. Prometa je vedno več in zato ni več mogoče odlašati kot doslej.

Pri vodovodu tudi še ne gre gladko. Občina je že dobila nakazanih prvih 20 milijonov, na ostalih 50 pa še čaka. Čaka tudi še na dovoljenje pokrajinskega sveta, da bo smela položiti cevi po pokrajinski cesti. Vodovodna dela je prevzelo podjetje Cesia iz Trsta.

Na zadnji občinski seji so svetovavci pretresali tudi vprašanje o znižanju družinskih davkov do obdavčljivega dohodka 200 tisoč lir. Ugotovilo se je, da je znižanje za male posestnike res nujno potrebno, toda v marsikateri družini delajo še po eden ali dva drugje. Občina pa za take dohodke uradno ne ve in se tako davčno breme ne sorazmerno razdeli. Davki niso prav prijetna zadeva, a tudi občina ne more z ničimer ustvarjati občeukoristnih naprav. Ome-

- Kanalska dolina

ljena in asfaltirana. Delo je bilo zares prav potrebno. Prihodnje leto nameravajo asfaltirati cesto do Tanameje in Belega potoka, kjer je državna meja. Tu je tudi važen prehod med Bovško in Tersko dolino. Ljudje si želijo, da bi poklicana oblast vpeljala še avtobusno zvezo po tej cesti. Ustreženo bi bilo ljudem, a tudi turistom bodo prihajali v te zapostavljene, a lepe kraje. S tujimi izletniki bi si naši ljudje tudi gospodarsko malo opomogli.

TIPANA

Ze dobrih deset dni bo, odkar smo pokopali soseda Matijo Kufola, po domače Beča. Rajnik je bil najstarejši vaščan naše občine, saj je ućakal že 94 let. Nikar pa ne mislite, da je imel v življenju z roćami postlano. Trdo je moral delati in garati od mladih nog do sive starosti. Moćaka, pošteno korenino so imeli vsi radi. Naj mu Bog poplaća ves življenjski trud v nebesih.

SV. VIŠARJE

Naša romarska boćja pot se je v zadnjih dveh letih precej spremenila v izletniško toćko. Pod cerkvijo blizu »Barona« je župna uprava preuredila nekdanji hlev v res sodobno opremljen in lep bar. Popravljajo tudi na zgornjem koncu pri Mešnikovih, kjer zaspijejo globel pod potjo in name- ravajo tam postaviti razgledno ploščad.

Romarje, ki prihajajo kot vedno iz vseh treh strani deće, pa vabi lepo urejena in poslikana cerkev. Umetnik Tone Kralj je popravil stenske freske, ki so bile pokvarjene od vlage, da so zdaj kot nove. Razširjena in z ograjo zavarovana je tudi »romarska pot« okoli cerkve. Višarje postajajo kljub moderniziranju vedno bolj privlaćne.

nimo naj še, da je občina povišala plaće svojim uradnikom in jih izenaćila z državnimi uslužbenci.

JAZBINE

Iz našega skrajnega konca se bolj malo oglašamo v javnosti. Kaj posebnega se sicer pri nas ne dogodi, svoje potrebe imamo pa tudi mi. Tako na primer še nimamo urejenega pokopališća. Dolgo ćasa smo prosili in moledovali. Zadnje ćase se pa sliši, da so se naši občinski moćje, zlasti mlajši in agilnejši tudi za nas zavzeli. Na občinski seji v Števerjanu so govorili tudi o našem pokopališću. Dela se bodo kmalu začela, ker je država dala že znaten prispevek v ta namen.

Ze precej ćasa pogrešamo dećja. Suša je že opazila vse njive, zlasti bolj v dolini in na ilovnatem zemljišću. Grozdje se še drži, a se ne bo napihnilo, če ne bo nebo trt vsaj malo namoćilo.

VODE ZMANJKUJE

Ze več tednov trajajoća suša je začela nagajati tudi goriškemu vodovodu. V visokih nadstropjih po nekaterih predmestnih okrajih že zmanjkuje vode. Tećejo le še tanki curki. Goriška občina je zato razglasila, naj zlasti vrtnarji varćujejo z vodo pri namakanju. Namakati smejo le v noćnih urah od desete zvećer do šestih zjutraj. Če se ne bodo odzvali tej naredbi, bo vodovodna uprava prisiljena ukiniti dobavo vode vsem poljedelcem na podroćju goriške občine.

STAVKA PREVOZNIKOV

Uslućbenci prevozniskega podjetja Ribi so ponovno stopili v stavko, ki traja od torka dalje. Vodstvo podjetja ni hotelo sprejeti nobenih delavskih zahtev po izboljšanju plać, o nadurnem delu in nagradah. Druga podobna podjetja so slićnim zahtevam ugodila. Ribi se v listih brani, češ da so zahteve uslućbenecv pretirane. S stavko je precej prizadeto prebivavstvo briških vasi in tistih na Dobrdoški planoti. Za ćasa stavke je podjetje uvedlo tale avtobusni zasilni vozni red:

V Števerjan čez Oslavje ob 6., 10. uri in 12.45. Iz Števerjana ob 6.20, 10.30 in 19.50. Preko Grojne pa ob 6.40 in 19.30; iz Števerjana ob 7. uri.

V Doberdob-Trzić ob 7., 13.30 in 19.10; nazaj pa ob 7.50 in 17.30.

TRZIĆ

V petek so prenesli na kostišće v Redipuglio telesne ostanke enajstih avstrijskih mornarjev, katere so našli v potopljeni podmornici v blićini Gradeća. Podmornico U 20 je potopila 4. julija 1918 neka italijanska podmornica. Našli so jo ribići, narkar so jo dvignili s pomoćjo žerjavov. Pri dviganju se je pa prednji del podmornice odkrhnul in ostal v globini; v njem je zaprtih še sedem trupel, ki jih ne bodo mogli povleći iz morja.

V torek so mrtve mornarje odpeljali z vojaškim spremstvom v Trbić, kjer so opravili vojaške obrede, nakar so trupla odpeljali v Avstrijo k zadnjemu poćitku.

Iz Goriške

RUPA

Pri nas smo v soboto imeli »ohćet«. Zvestoba sta si obljubila naša domaćina Milojka Ožbot in Marušić Herman. Nevesta je iz dobre kmećke družine, ženin pa je na glasu kot priden mehanik. Mlademu paru želi vsa soseska dosti veseljih dni, kar bo pa vmes bolj kislih, da bi jih znala srećno prebroditi!

V ponedeljek je bila tudi poroka. Naša soseda Bruna Mazucchini, rojena sicer v Zdavšćini, je vzela za življenjskega druga mladenića iz Loćnika. Obilo sreće jima voćimo!

Naši gospodarji tarnajo nad hudo sušo. Sirk že medli, fićol se suši, krompir kaće malo bolje. V splošnem bo bolj malo prl delka.

SOLKANSKO POLJE

V nedeljo popoldne okrog poldveh smo vsi strmeli v nebo in željno pričakovali, da se bo kaj usulo. Temni oblaki in grmenje je obćetalo deć, toće smo se seveda bali. Naši upi so bili razočarani. Padlo je le nekaj gostih kapelj in to je bilo vse. Po grlćih severno od nas je pa prav dobro zalivalo. Nekateri izletniki, ki so se vrnili s Trnovske planote, so pa morali kar dve uri vedriti, tako je tam gori lilo. Pohvalili so se tudi naši sosede Oslavci, katerim je nebo več kot pol ure zalivalo suho zemljo.

Suša se pozna posebno na koruzi in krompirju. Prizadelo pa je že moćno tudi paraćiznike in drugo vrtnino.

ŽIVAHEN OBMEJNI PROMET

Prehodi čez obmejni blok pri Rdeći hiši so dosegli v mesecu juliju rekordno številu. S prepustnicami je prišlo v Gorico 83.653 jugoslovanskih državljanzov. Iz Gorice v Jugoslavijo je pa šlo 30.737 italijanskih državljanzov. V teh številkah pa niso vkljućeni: prehodi s potnimi listi in kmećkimi izkaznicami. Pripomniti moramo, da se na jugoslovanski strani odvija promet precej hitro, medtem ko italijanski cariniki nekam bolj sitno pregledujejo prtljago. V korist obeh strani bi bilo, da se pregledi vršijo hitro in vljudno.

POROKA

V soboto zjutraj sta se poročila v cerkvi pri Sv. Ivanu prof. Irena Bratina iz Gorice in prof. Ivo Bolćina iz Pevme. Nevesta poćuje na slovenski višji gimnaziji. Ženin pa je nastavljen za petje na naših srednjih šolah. Znan je tudi kot dober pevovodja. Novemu paru voććijo vsi prijatelji, znanzi in kolegi mnogo sreće na novi življenjski poti.

ZAHVALA

Družina STEKAR se prav lepo zahvaluje vsem, ki so ji v tećki uri pomagali. Soprog, oće in sorodniki se vsi prav posebno zahvalujejo duhovščini, znanecm ter darovavcem vencev, ki so jih poklonili v spomin rajne gospe Felicite.

Štekar Anton
Števerjan, Valerišće 11

IZ KULTURNEGA ŽIVLJENJA

Žalostna smrt igravke Marilyn Monroe

Nenadna in pretresljiva smrt igravke Marilyn Monroe v noči od sobote na nedeljo je napravila velikanski vtis v javnosti v vseh deželah, kjer so ljudje poznali in imeli radi to igravko preko njenih filmov. Najbolj pa je prizadela tiste, ki so jo poznali osebno. Nihče od teh ni mogel niti slutiti tako nenadnega konca. Mnogi so sicer vedeli, da je Marilyn Monroe zadnji čas nekoliko živčna in tudi potrta, ker so nastopile v njeni igravski karieri nekatere nevesčnosti — tako je med drugim znano, da jo je pred kratkim odpustila znana filmska družba Twentieth Century Fox, ker se ni držala pogodbe — kljub temu pa igravka ni imela nikakih finančnih skrbi in tudi ponudb za delo ji ni manjkalo. Razen tega se je zdelo, da jo bo omenjena družba sprejela nazaj. Prav zadnje dni se je zdelo polna načrtov in življenjskega optimizma. Zato nekateri dvomijo, da je res napravila samomor, ampak mislijo, da je nepremišljeno použila preveč uspalvalnega sredstva, mogoče v želji, da bi čim prej in čim trdnje zaspala ali da bi čim dalje spala in si s tem pridobila novih življenjskih energij. Skrivnost njene smrti pa bo najbrž za vedno nepojasnjena.

Pravo ime Marilyn Monroe je bilo Jean Baker. Rodila se je kot nezakonsko dete v Los Angelesu 1. junija 1926. Toda oče je kmalu zapustil njeno mater in tedaj sta se preselili mati in mala Marilyn k neki znani družini. Pozneje je oddala mati deklaracijo v sirotišnico, a z enajstim letom se je spet preselila k materi, ko se je ta preselila k nekemu prijatelju. S šestnajstim letom se je Jean Baker poročila z delavcem v letalski industriji Jamesom Doughertyjem, toda leta 1946 sta se ločila. V javnosti je postala znana s svojimi fotografijami v nekem koledarju in na ovitkih revij. Fotografije so ji slabo plačevali, a so opozorile nanjo odločujoče ljudi pri filmu, ki so iskali nove obraze in talente. Družba Twentieth Century Fox jo je nastavila za 25 dolarjev na teden. Prvi film, v katerem je nastopila, je imel naslov »Scudda Hoo, Scudda Hay«. Toda prvi njen pomembni film je bil »Asfalt na džungla«, v katerem je sicer tudi še imela postransko vlogo, a je v njej zelo ugajala. Zaslovela pa je s filmi »Niagara«, »Moški imajo raje blondinke« in »Kako poročiti milijonarja«. Kmalu je postala najbolj iskana igravka v Hollywoodu.

Kot človek je bila zelo pristrčna in plašna, kar je bila najbrž posledica njene revne mladosti. Poročena je bila po ločitvi od svojega prvega moža še dvakrat, in sicer z znanim igravcem baseballa Joem Di Maggiom in pisateljem Arthurjem Millerjem. Od tega se je ločila šele pred kratkim. Po mnenju kritikov je bila izredno nadarjena igravka. V napoto pa ji je bila njena plahost in škodila ji je tudi njena nediscipliniranost. Njeni kolegi pri delu pa so jo imeli radi in priljubljena je bila ne le pri filmski publikii, ampak tudi pri umetnikih.

Italijanska igravka Gina Lollobrigida je zdaj ob njeni smrti izjavila o njej: »Zelo sem pretresena in žalostna zaradi hude izgube, ki jo je utrpel svetovni film. Marilyn Monroe sem spoznala pred nekaj leti in me je osvojila s svojo lepoto in umetniško občutljivostjo. Bila je zaljubljena v svoj poklic, ki ga je opravljala s strastno ljubeznijo in vlagala vanj najboljša čustva svoje duše. Njena glavna značilnost je bila prav njena skrajna občutljivost. Glavna skrb ji gotovo nista bila denar ali slava, ampak želja, da bi ustvarila pravi umetniški film. Upam, da ni bil film tisti, ki jo je ugonobil« — je pristavila Gina Lollobrigida.

Angleški pevec in igravec Frankei Vaughan, ki je nastopil s Marilyn Monroe v filmu »Ljubiva se«, je izjavil, ko je izvedel novico o njeni smrti: »Krivdo za to nosi Hollywood. Tam so napravili filmski ljudje iz Marilyn idol filmskega platna, da bi se pobrigali za njeno človeško osebnost, za osebnost ženske, ki je bila občutljiva in potrebna ljubezni. Uboga Marilyn je igrala vlogo, ki je bila večja od nje. To je strašna stvar. Po mojem mnenju je bilo gorje v tem, da je bila preveč sama. Ni ji manjkalo koristoljubnih častivcev. Ni pa imela nobene iskrenega prijatelja, ne vdanega tovariša.«

Osamljenost in občutek, da ni kos svojim nalogam, sta jo spremljala vse njeno kratko življenje. Vendar je rada živela, kar naglašajo vsi, ki so jo

poznali. Z velikim pogumom je po vsakem neuspehu vnovič začela, dokler ni uspela.

V Hollywoodu vsi žalujejo za njo. Igravec Peter Lawford, Kennedyjev svak, je izjavil: »Jaz in moja žena sva jo imela zelo rada. Bila je čudovito, toplo človeško bitje.« Henry Fonda je dejal: »To je strašna izguba za občinstvo in filmsko industrijo. Bila je talentirana igravka in zelo človeška.« Jane Sterling je dejala: »Mislim, da smo vsi nekoliko odgovorni za to, kar se je zgodilo; če bi bili imeli vsi več razumevanja zanjo, se morda ne bi bilo zgodilo.« Dean Martin je rekel: »Ne morem verjeti, zares ne morem verjeti. Bila je čudovito bitje in talentirana igravka.« Tony Curtis, ki je zdaj v Monacu, je izjavil časnikarjem: »Po taki novici se ne da ničesar več izjaviti. To je kratkomalo strašno. Bila je sijajen človek in izredna igravka.«

Marilyn Monroe je odkril za film nekdo, ki zdaj živi v Londonu. On ji je tudi izmislil novo ime. Ko je nekoč stopila v njegovo pisarno družbe Twentieth Century Fox in zaprosila za kako delo pri filmu, je takoj spoznal, da je zelo talentirana in njena lepota je napravila nanj velik vtis. Dal ji je podpisati pogodbo, da bo družbi na razpolago za 75 dolarjev na teden. Predlagal ji je umetniško ime Marilyn, ime Monroe pa si je sama izbrala. Tako se je namreč pisala njena babica.

Marilyn Monroe so pokopali v sredo

Pogrebni cerkveni obred je bil v kapeli v Westwood Villageu, v zahodnem predmestju Los Angelesa. Bivši mož Marilyn Monroe Joe Di Maggio, njena polsestra in neka njena prijateljica so objavili poziv na vse znance pokojnice, naj razumejo, da je potrebno omejiti število tistih, ki bodo lahko prisostvovali pogrebu. Poziv je vabil vse, naj ohranijo v svojem spominu Marilyn kot veselo in mило in naj izmolijo ali doma ali v domači cerkvi molitev zanjo.

Tosikologi so ugotovili 4,5 miligramov uspalvalne snovi na vsakih 100 kub. cm v krvi pri Marilyn Monroe, kar je normalno dvojna smrtna količina. Vendar komisija, ki raziskuje, če je Marilyn napravila samomor ali ne, še ni zaključila svojega dela. Dokončala ga bo morda šele čez nekaj tednov. Ugotovila je le, da je imela Marilyn Monroe navado skoraj vedno jemati preveliko dozo uspalvalnih sredstev, da bi v umetnem spanju pozabila na svoje skrbi in srčno tesnobo. Nekateri so še vedno mnenja, da je zares napravila samomor, ker je baje v svojem življenju že štirikrat napravila samomor-ni poskus. Drugi, in teh je vse več, pa so mnenja, da je umrla zaradi tega, ker je pač zaužila nehoti preveliko dozo uspalvalnih sredstev, hoteč zaspati v čim globlje in čim daljše spanje. Tega mnenja so tudi nekateri razširjeni britanski listi.

—0—

Dve novi operi Giancarla Menottija

Giancarlo Menotti je sprejel naročilo, da bi napisal libretto in glasbo za dve novi operi ali glasbeni drami za ameriško televizijo, in sicer za družbo Columbia Broadcasting Sistem. Menotti bo sam režiral in dirigiral obe operi, ki bosta trajali od ene do dve uri vsaka. Omenjena ameriška radio-televizijska družba ju bo oddajala v sezoni 1963/64. Ti dve operi bosta nadomestili neko drugo dramsko-glasbeno delo, ki so ga naročili Menottiju pred dvema letoma s strani iste družbe. Menotti je res izročil rokopis že lansko poletje, vendar so se pojavile razne težave, zaradi katerih sta oba partnerja razveljavila pogodbo. Menotti pa dolguje še tretjo opero družbi National Broadcasting Company, ki mu je dala naročilo zanjo leta 1960. Za to družbo je zložil Menotti doslej že tri televizijske opere.

Razstava rimskih starin v Pulju

V Avgustovem templju v Pulju so priredili razstavo rimskih starin iz prvega stoletja po Kristusu. Del razstavljenega gradiva predstavljajo zbirke, ki jih je vrnila lani decembra Italija na osnovi kulturne pogodbe z Jugoslavijo. V načrtu imajo, da bi priredili v Pulju stalno razstavo rimskih starin.

Tekmovanje pevskih zborov v Arezzu

Letošnje mednarodno tekmovanje pevskih zborov »Guido d'Arezzo« v Arezzu bo trajalo od 22. do 26. avgusta. Vsi nastopi bodo v gledališču Petrarca, z edino izjemo tekmovalnega nastopa v gregorjanskem petju, ki bo v baziliki sv. Frančiška. Tekmovanja se bo udeležilo 22 pevskih zborov iz tujine, med katerimi so tudi jugoslovanski pevski zbori iz Ljubljane, Zagreba in Beograda. Sodelovali bodo že zbori iz Grčije, Nemčije, Španije, Združenih držav, Nizozemske, Francije, Švice, Venezuele, Madžarske, Avstrije in Bolgarije. Iz Julijske krajine se bodo udeležili tekmovalna zbori iz Ronk, Trsta in Gorice. V razsodišču bo med drugimi jugoslovanski glasbenik Slavko Zlatič.

LIVINGSTONOV DNEVNIK NA DRAZBI

V Christinijevem antikvariatu v Londonu so izdružili dnevnik slavnega angleškega raziskovalca Afrike Davida Livingstona za 1050 funtov šterlingov. Dnevnik je dala v prodajo neka neznanka, izdružila pa ga je londonska knjižnica Maggs. Dnevnik je pisan s svinčnikom in slabo ohranjen. Livingstone ga je pisal v letih 1863 in 1864. Dnevniku je priložen še drug rokopis, ki zadeva Livingstonovo odpravo iz leta 1862.

Ameriški „bestsellerji“

V seznamu ameriških bestsellerjev, ki ga prinašajo ameriški dnevniki in je napravljen po anketi v knjigarnah 36 ameriških mest, so na prvih petih mestih pri leposlovnih knjigah naslednji romani: Forterjev »Ladja blaznežev«, Lindberghov »Dearly Beloved«, Voukov »Jounghlood Hawke«, Faulknerjev »The Reivers« in Ruarkov »Uhuru«. Kar pa zadeva neleposlovne knjige, je na prvem mestu Mortonova »Rothschiki«, na drugem Mizerjeva »Moje življenje na sodišču«, na tretjem Tuchmanova »Puške v avgustu«, na četrtem Hudsonova »O Ye Jige & Juleps!« in na petem Tallerjeva »Kalorije niso važne«. Na sedmem mestu je Džilasova knjiga »Pogovori s Stalinom«.

Kratke kulturne vesti

• Neka italijanska arheološka skupina je našla v Palestini, v neki nekdanji križarski trdnjavi, cel arzenal križarskega orožja. Skladišče tega orožja je bilo v nekdanji križarski trdnjavi Sveti Janez d'Aciri.

• New York City Ballet bo po šestih letih letos spet gostoval v Evropi. Vodil ga bo koreograf Leonidoff. Gostoval bo v Nemčiji in Sovjetski zvezi v okviru rusko-ameriške kulturne izmenjave. Balet sestavlja 110 umetnikov. Istočasno bo v Ameriki gostoval moskovski Bolšoj Teater.

• Na tiskovni konferenci na festivalu v Bathu je violinski virtuoz Yehudi Menuhin izjavil, da se bo prihodnje leto ukvarjal tudi z jazzom. »Jazz vpliva name prav tako očarljivo, kot vpliva na strastnega igravca mizica za kvartanje. Jazz je razburljiv in zdravilen — umetnost pa je vsekakor nekaj drugega,« je obrazložil violinist v odgovor na začudena vprašanja.

• Ameriška zveza radijskih in televizijskih umetnikov je dala pobudo za konferenco z evropskimi zvezami takih umetnikov, da bi na njej vskladili svoje zahteve po honorarjih za tiste umetnike, ki bodo sodelovali pri predstavah svetovne televizije s pomočjo satelita »Telstar«. Konferenca naj bi bila v Londonu in na njej naj bi sodelovali predstavniki radijskih in televizijskih umetnikov iz vseh 18 držav, ki so članice Evrovizije.

• Južnoafriški minister za notranje zadeve Jan Deklerk je izdal včeraj odredbo, ki prepoveduje črnemu slikarju Ronaldu Harrisonu, da bi še naprej razstavljal po anglikanskih cerkvah svojo sliko Kristusovega trpljenja. Posebnost te slike je v tem, da je dal umetnik Kristusovemu obrazu poteze črnca Luthulija, lanskega Nobelovega nagrajenca za mir. Ob vznožju križa pa je naslikal dva rimska stotnika, od katerih ima eden obraz ministrskega predsednika Verwoerda in ministra za pravosodje Vorsterja. Sliko bo zdaj presodila vladna cenzura, enako kot dve sliki, ki ju je pred kratkim razstavil slikar Arold Rubin v neki galeriji v Johannesburgu. Tudi ti dve sliki prikazujeta Kristusa.

GOSPODARSTVO

Biološka borba ali kemični insekticidi?

Za uničevanje škodljivcev na rastlinah sta dva načina borbe: ali biološki boj ali uporabo kemičnih insekticidov (insekt = žuželka, cid = morivec). Če človek ne poseže vmes, nastane v naravi sami neizprosni biološki boj: žuželka se bori proti žuželki; proti škodljivi žuželki nastopa druga žuželka, ki je tako zaveznica človekova in zato koristna. Take žuželke imenujemo najezdnike. Glede gosenice na zelju ali repi omo, da jih neka mala osica zajezdi in vloži oziroma zaleže v njih telo eno ali dve jajčeci, iz katerih se razvijejo ličinke, ki gosenico od znotraj izjejo in s tem uničijo. Tudi krompirjev ali koloradski hrošč ima svoje sovražnike, ki pa pri nas v Evropi še niso posebno razširjeni, pač pa v Ameriki, od koder izvira koloradski hrošč.

Narava je tako urejena, da ima vsaka živa stvar svoje prijatelje in zaščitnike, pa tudi sovražnike in uničevalce. Med temi se bje stalni boj, boj živih bitij ali biološki boj, vedno pa brez odločilnih zmag. Nihče ne nadvlada in v naravi kraljuje uravnovesenost, če človek ne poseže vmes. Zato mnogi pravijo, da bi bilo najbolje zavreči vsa kemična zaščitna ali uničevalna sredstva, ki bodo drugače zastupila in pokončala še ljudi. Trdijo tudi, da s kemičnimi sredstvi ne uničimo samo škodljivcev, ampak tudi koristne žuželke, najezdnike, svoje zaveznike proti škodljivcem. Zato pravijo: proč s kemikalijami in v naravi naj zopet odločuje biološki boj!

Imajo prav tisti, ki tako trdijo? Ali se je danes sploh mogoče odpovedati kemikalijam v boju proti škodljivemu mrčesu in ali se je sploh mogoče zanesti samo na biološko borbo?

Na to vprašanje moramo odgovoriti z odločnim ne! Če bi se odpovedali kemikalijam, bi še škodljivi mrčes strahovito razmnožil in na svetu bi zavladale draginja, pomanjkanje, lakota. Škodljivi mrčes že tako uniči mnogo pridelkov zunaj v naravi, potem pa še v shrambah. Kaj bi bilo s krušnim žitom v silosih in drugih zalogah, če ga ne bi zaščitili? Vse sadje bi bilo črveno in prav malo bi ga pridelali. Koristne žuželke, katerih smo tudi mnogo uničili s kemikalijami, se ne bi mogle tako hitro razmnožiti, da bi mogle omejiti divjanje škodljivih. Kaj pa v primeru, da se pojavi kakšen nov škodljivec, katerega ne bi poznali, še manj pa njegovega najezdnika? Preden bi pričakali odločilno pomoč na-

jezdnika, bi že bilo ob pridelke, če ne bi nastopili s kemikalijami proti škodljivemu novoprišleku.

Torej samo na biološki boj proti škodljivcem se ne moremo zanesti. Kljub temu pa je hvale vredna težnja znanstvenikov, ki bi radi poživili biološki boj in zato vzgajajo najezdnike. Še večje pohvale pa je vredna težnja tistih, ki skušajo najti takšna kemična sredstva, ki bodo škodljivce z vso gotovostjo uničila, a bodo istočasno manj strupena in manj nevarna ljudem in koristnim živalim.

Zaključek in začetek jabolčnega leta

Jabolčno leto traja toliko časa, kot državno proračunsko leto, to je od 1. julija do 30. junija. S 1. julijem se že lahko ocenijo nastopajočo letino jabolok, s 30. junijem se pa zaključi trgovina zadnjega pridelka. Kar se tiče obračuna lanske jabolčne letine, je ta za Italijo ugoden, saj je dosegel izvoz 9 milijonov stotov ali skoraj trikratno celotno jabolčno letino neposredno pred zadnjo vojno. Dovolj ugodno se je leto izteklo tudi za proizvajavce-sadjarje, ki niso sicer naložili v banke ali v drugo posest posebnih milijonov, a se jim je sadjarstvo izplačalo.

Kar se pa tiče letošnjega pridelka, ta v Italiji ne bo nič manjši od lanskega — 18 do 20 milijonov stotov, medtem ko prihajajo iz drugih držav vesti, da bo pridelek pod srednjo letino. Trenutno že izvažajo iz Italije zgodnja jabolka letošnjega pridelka.

Krme je malo - sejte „Landsberger“

Huda vročina in suša prav gotovo najbolj tareta kmetovavca, ker vidi, kako mu ginevajo pridelki in ker ne more opraviti potrebnih kmetijskih del. Med ginevajočimi pridelki je tudi krma, tako seno kot otava. Slednjo bi sedaj že morali kositi, a mnogi kosijo letos vse skupaj, seno in otavo. Košnja pa je kljub temu pičila. Na otavo se letos sploh ne moremo mnogo zanašati, razen kjer so močne in nekoliko vlažne zemlje.

Torej krme bo malo, premalo za preroje živine do prihodnje pomladi, če si ne bomo na kakšen način pomagali. Pomaga pa si živinorejec samo s setvijo pičnika, o katerem smo pisali v zadnji številki, ali še bolje s sejanjem deteljne travulje imenovane »Landsberger«, ki daje zelo visoke pridelke prvovrstne tečne krme.

»Landsberger« je iz treh hitro rastočih krmskih rastlin sestavljena deteljna travulja: iz detelje inkarnatke, kosmate grašice in laške ljujke. Mešanico semen teh treh krmskih rastlin sejemo v dobi od konca julija skozi ves avgust in september. Kdor seje do konca avgusta, lahko računa na prvo košnjo še pred zimo in na drugo, zelo obilno, v začetku maja. Že na površini 100

kv. metrov lahko nakosimo do 800 kg zele-
ne krme.

Seveda, kdor hoče pridelati mnogo krme, mora posevku tudi postreči. Če sejemo po krompirju, kateremu je bilo ob saditvi bogato pognojeno, zadostuje, da pred preoranjem raztrosimo na vsakih 100 kv. m površine po 4 kg PKN ali enako količino »fosfozoto potassico 11-22-16«. Na tako pripravljeno njivo posejemo semensko mešanico iz 1/4 kg detelje inkarnatke ali ruse trave (trifoglio incarnato), 200 gramov kosmate grašice (veccia villesa) in ravno toliko laške ljujke (lollo italiano - loiessa). Ta mešanica, v celoti 650 gramov semen, zadostuje za posetev 100 kv. metrov površine. Setev pobranamo in, če le mogoče, tudi povaljamo ali z valjarjem ali s kakšno široko obteženo desko. Če sejemo »Landsberger« za drugimi kulturami in ne po krompirju, moramo presoditi, koliko je pač zemlja gnojna in koliko ji moramo še gnojiti. Zavedati se moramo dejstva, da naše zemlje potrebujejo mnogo gnojil, zlasti če hočemo doseči visoke pridelke.

»Landsberger« je danes na svetu največ gojena deteljna travulja, to pa zato, ker pridelek res zadovoljuje živinorejce.

Izgubljeni v osvetju

(Nadaljevanje s 3. strani)

Bachumu na Nemškem. Nekje z oddaljenih meja kozmosa so prihajali slabotni in zmedeni stavki. Inženir je sklopil aparat in poslušal. Ruščina! »Je tam inženir Kliveš,« je vprašal slaboten ženski glas z daljave mor da stotisoč kilometrov.

Nato glas neznanega moškega: »Počakali bomo... da, da, da... Gre! Ponovite... dobro... smo že naredili... Halo! Poskusite vendar... Ne moremo več ven iz tirnice...«

Trenutek molka. Moški glas! »Položaj postaja nevaren za nas... saj svet že tako ne bo ničesar zvedel... nekaj se je zgodilo, halo... nekaj se je zgodilo... menjamo položaj... kaj... kaj...«

Neznani ženski glas iz strašnega osvetja se oglasi čez par minut: »Gledam... naravnost v nebo... sama tema... joj... ničesar več ne vidim... V kakšnih neznanih višinah se je odigrala ta drama dveh drobcenih človeških bitij... zginila sta za vedno... Morda krožita v zaprtem satelitu dve mrtvi trupli okoli nas...?«

Še drugi so polete plačali s smrtjo. Lani 14. oktobra ponoči so močne zemeljske potaje, tudi ona pri Torinu, poslušale tri zgubljenih vsemirju. Dva moška in eno žensko. Glasno, skoro krič, so odgovarjali na navodila vsemirskih tehnikov na zemlji. Vse postaje od Canaverala do Sydneya so vrtele magnetofonske trakove. Isti dan so se vsemirski letalci še trikrat oglašili. Nato še naslednji dan in tretji. Vedno tišji, komaj razumljivi glasovi so prihajali iz neznanih daljav. Vsemirsko letalo se je morda oddaljevalo proti luni; morda so se izčrpale baterije? Kdo ve? Letalci se niso več vrnili. Izgubili so se v osvetju tudi ti — za vedno.

Mlečna vojna zaključena

V pokrajini Pavia so zaključili »mlečno vojno« med živinorejci in mlečnimi industrijci. Trajala je 3 mesece. Živinorejci so dosegli, da se pogodbe sklepajo o sv. Martinu in ne več o sv. Juriju (24. aprila), v ostalem pa ne morejo opevati zmage, ker ni priznana njih enotno zastopstvo, le splošne pritožbe bo reševala posebna komisija, sestavljena iz 5 živinorejcev in 9 industrijcev.

R. B.

Peta usode

22.

»No, vendar tuli sirena,« je globoko vzdihnila Delica ob opoldanskem znaku. »Niti minute ne bi več vzdržala,« je vstala izza mize. »Ali si že videla novo tovarniško stavbo, Dragica? Kar čez noč so jo zgradili. Pretegniva si malo ude. Ali hočeš z menoj, da si jo ogledava?«

Dragica je molčala. Deli je pa dalje čeb-ljala:

»Kar pojdiva. Saj ne bo tak ovinek, če greva iz tovarne skozi južna vrata.«

Dragica je bila hvaležna svoji tovarišici, da je z njo tako prijazna. Odpravili sta se po dolgem hodniku proti izhodu. V spodnji veliki veži je Delica nenadoma ustavila korak.

»Poglej, poglej, že teče tam... tista Ani.« Še preden se je Dragica zavedla, je že šla tovarnarjeva hči skozi vrata.

»Hitro, hitro, radovedna sem, kam je namenjena. Skoraj vsak dan se pokaže tu...«

Delica je prekinila svoj samogovor, ker je pomislila, da ne sme česa slabega ziniti o tovarnarjevi hčeri. Tuhtala je, kdo neki tako zanima tisto dekle. Gospod, s katerim jo je prejšnji večer videla, ji ni bil popolnoma znan.

»Tam — tam gre,« je vsa iz sebe kazala na neko osebo. Opazila je Aninega sprem-ljevalca od prejšnjega večera. Stopil je iz stranskega poslopja, kjer so se nahajali konstrukcijski uradi. Le nekaj metrov je bil oddaljen od obeh deklet, ko je šel preko dvorišča. Na sredi je ustavil korak, ko je slišal, da ga kliče ženski glas. Gospodična Ani je šla proti njemu.

»Rajko!«

Ani je še nekaj govorila, toda Dragica ni slišala besed. S široko razprtimi očmi je strmela vanj, v mladeniča, za katerega je bilo njeno srce. Zaradi njega je zapustila dom. Pred njim je zbežala in zdaj stoji tu, par metrov oddaljen od nje! Ona pa ne sme k njemu, ker stoji tam poleg druga —

tista, katere glas je čula prav tisti usodni večer.

»Kaj pa ti je, Dragica?,« jo je zaskrbljeno vprašala Delica. Ni dobila odgovora. »Naj ti pomagam, ti je slabo?« je silila vanjo.

Končno je Dragica le odkimala z glavo: »Ne, nič mi ni — hvala.«

To je bilo vse, kar je rekla. Naslednji trenutek se je že obrnila in je odhitela proč. Ni pa šla v upravno poslopje, kjer je bila njena pisarna, ampak v stransko, kjer so inženirji risali načrte. Bila je popolnoma zmedena. Samo ena želja jo je prevzela, proč od tovarnarjeve hčerke in od Rajka, ki ga noče več srečati. Zdrnila se je šele, ko je zaslišala korake v poslopju, ki je bilo ob opoldanski uri kot zamrlo.

Nekdo v beli halji je stopil skozi vrata. Ni ga mogla spoznati, ker ji je kazal hrbet. Ko je stopala k vratom, se je obrnil. V roki je držal polo papirja. Obraz se mu je od jeze kar spačil, ko je ugledal Dragico. Ona ga je pa le bežno pogledala in je odhitela. Nič več je ni zanimalo. Iskala je kotiček, kjer bi se sama razjokala. Ni še prišla do konca hodnika, ko je od daleč zaslišala glas svoje prijateljice:

»Dragica, Dragica, kam te pa nese? Saj to vendar ne prideš v našo pisarno.«

Dragica se je obrnila. Skozi solze je osuplo gledala Delico. Obrnila je glavo proti zidu, da bi jih skrila. Pogled ji je padel na vrata, od koder je prej prišel tisti mladenič v beli halji.

Na ščitku na vratih je brala napis: Inž. Prašnik.

Pred očmi se ji je vse zameglilo. Niti vrat ni več videla. Tu torej dela on, katerega ljubi bolj kot samo sebe in ki jo je tako nesramno varal.

»Si mogoče videla inženirja, ki je šel poprej to mimo?« je pozvedovala Delica. »Tisti je sin tovarnarja Brenka. Šele malo

časa dela pri nas. Bržkone si je med odmorom ogledoval podjetje.«

Dragica je samo prikimala. Solze so spet dušile njen glas. Molče je korakala poleg svoje zaskrbljene tovarišice. Ko sta prišli v delovno sobo, je dejala z ubitim glasom: »Morala bom oditi domov — ne morem več. Vse je tako...« Povesila je glavo. Solze so polzele po njenem bledem licu. Nenadoma se je rezko zasmejala: »Ah, kako sem neumnica...«

»Ne, ne, to nima nič opraviti z neumnostjo, Dragica moja. Če človek ne more, mora v posteljo. Kar pojdi, bom že jaz obvestila delovodjo.«

Ni čakala odgovora, ampak je kar začela pospravljati Dragičino mizo. »Tako, zdaj je urejeno. Škoda, da nimam časa, sicer bi te peljala domov.«

»Bom že zmogla sama, Delica. Prav lepa hvala.« Dragica se je trudila, da bi govorila mirno. »Doma bom malo legla in potem bo že bolje.«

»Seveda bo,« je hitela zagotavljati tovarišica. »Čakaj, vsaj do izhoda te pospre-mim.« Dragici ni bilo prav, a kaj je hotela. Ko jo je Deli zapustila, je olajšano vzdihnila. Zdaj se ji ni več potreba pretvarjati. Mimohodeči je ne poznajo, tudi če zdaj joče. Hodila je po cesti in se je že nekoliko pomirila. Pa sta ji spet vstala pred očmi on in ona, ki je uničila njeno srečo!

Pohitela je, da bi čimprej prišla domov. Ko je stopila v hišo, se je spet umirila.

»Kako tako zgodaj, gospodična?« se je začudila gospodinja, ki je pravkar stopila iz kuhinje. Dragica je upala, da bo neopaženo smuknila v svojo sobico.

»Čemu tako molčite, gospodična? Nekaj vam ni prav. Vsa blede ste, pa tudi objo-kana.«

»Da,« je Dragica vzdihnila. »Vse me tako muči — proč moram. Proč od tod in takoj!«

Gospodinja je strmela v Dragico. »Saj ne veste, kaj govorite,« je končno premagala stara gospa svojo osuplost. »Oditi hočete? Pustiti svojo lepo službo. Še včeraj ste pripovedovali, kako všeč vam je na svojem mestu.« (Dalje)

»Toda obdan je od celega plemena,« je rekel eden izmed učenjakov. »Vprašajte vendar gospoda Robinzona trinajstega ti-sočletja po Kristusu, kako je prišel do vseh teh ljudi, ki žive z njim?«

Vsi so napeto gledali starcu na ustnice, ko je tiho odgovarjal na profesorjeva vprašanja, nagnjen nad snemalni aparat. Govoril je počasi, pretrgano, kot da je že utrujen ali kot da se mora šele spomniti dogodkov, ki jih je že skoraj pozabil. Govoril je dolgo, s precejšnjimi pavzami med posameznimi stavki.

Nestrpno so čakali, kaj bo povedal, in ga hoteli večkrat prekiniti, da bi slišali profesorjev prevod, toda ta jim je vsako krat dal z roko znak, naj mirujejo. Napeto je poslušal starca, ki se je zdel kar srečen, da lahko končno izpove svojo fantastično zgodbo ljudem, ki ga dozdevno razumejo.

Pripovedoval je, kako je preživel v gorovju dolga leta samot. Lovil je mlade živali in si jih udomačil, da so mu delale družbo. Na glas je govoril z njimi, da je slišal vsaj svoj lastni človeški glas. Še vedno se je čutil srečnega in bi ne bil zamenjal tistega svojega življenja za prejšnje življenje v Srečnem svetu, vendar pa mu je bilo vedno težje prenašati osamljenost. Samota divje pokrajine ga ni težila. Bila mu je ljuba in ga je varovala. Toda hrepenel je po človeškem bitju, s katerim bi lahko govoril, po bitju, ki bi ga razumelo in ki bi bilo pripravljeno deliti z njim

Povzatek iz vesolja

E. Z.

71.

njegovo usodo. In želel si je žene. Bil je v najlepši moški dobi — glede na podaljšanje življenjske dobe na okrog petsto let in na veliko podaljšanje življenjskih funkcij — in življenje brez žene in otrok se mu je zdelo prazno. V njem se je prebudila narava pionirja, ki potrebuje družino, da mu da moralno oporo in opravičilo za njegovo osvajanje narave in novih pokrajin. On pa je potreboval opore v svojem upor proti svetu sužnosti. Njegov upor bi lahko zadobil pomen le tedaj, če ostane trajen, v ta namen pa ga je bilo treba tudi biološko zakoreniniti in podaljšati v bodočnost. Prva leta svojega samotarjenja tega še ni tako močno občutil, ker sta zavest olajšanja, da je kljub nezasišanemu upor proti oblasti Srečnega sveta vendarle ostal živ, in pa v neprestanem strahu pred zasledovanjem prevladovala nad vsako drugo mislijo in občutjem. Ko pa se je umiril in se začutil varnejšega, si je zaželel družine v svojem upor. Začel je pre-mišljevali, kaj mu je storiti.

(Dalje)

ŠPORTNI PREGLED

ŠAHOVSKI TURNIR KANDIDATOV V CURAČAU JE DOLOČIL

PETROSJAN izziva BOTVINIKA

Sovjetski vele mojster Tigran Petrosjan si je pri boril pravico izzvati Botvinka na dvoboju za naslov svetovnega šahovskega prvaka. S 17,5 točke in nepremagan je osvojil prvo mesto, čeprav se je za to zmago ogorčeno boril tudi 46-letni Paul Keres, najstarejši izmed vseh osem udeležencev 5. šahovskega turnirja kandidatov, ki je bil na sporedu maja in junija meseca v Curačau, to je na Karibskih otokih v Ameriki. Če pa Botvinik res ne bo igral dvoboja, kar je že večkrat izjavil, bi postal 33-letni Petrosjan novi svetovni prvak v šahu. Dvoboj je vsekakor na sporedu marca 1963.

Zmaga Petrosjana je povsem zaslužena. Na turnirju je zmagal v 8 partijah, 19 pa jih je remiziral. Po šahovskem znanju ga uvrščajo med štiri najmočnejše vele mojstre na svetu. Cenijo ga kot velikega borca in mojstra pozicijske igre. Sodeloval je na številnih mednarodnih turnirjih in bil vedno med prvimi. Petrosjan slovi kot šahist, ki zelo redko izgubi, ki pa pogosto remizira.

Šahovski strokovnjaki so si enotni v oceni, da je bil letošnji turnir kandidatov po kvaliteti igre in zanimivosti najslabši med vsemi petimi.

»Aranžmajev« med vodečimi sovjetskimi vele mojstri je bilo precej, ki so se tokrat, bolj kot kdajkoli doslej, posluževali mirnih medsebojnih remijev, da bi si »prihranili« moči za odločilne dvoboje s tremi vele mojstri izven ZSSR.

KONCNA LESTVICA

1. Tigran Petrosjan (ZSSR) 17,5 točke. Vele mojster iz Tbilisa je bil najuspešnejši v 33 partijah med sovjetskimi vele mojstri, proti Fischerju, Benköju in Filipu pa je nabral enako število — 8 točk, kot Geller in Keres. Petrosjan je premagal Fischerja (2,5—1,5), Korčenojo (3—1), Benköja (2,5—1,5), Talja (2,5—0,5), Filipa (3—1) ter remiziral tako proti Gellerju kot proti Keresu z izidom 2—2.

Na 2. in 3. mesto sta se uvrstila Efim Geller in Paul Keres (oba ZSSR), ki pa bosta v posebnem dvoboju odločila, kdo pojde leta 1965 na turnir kandidatov brez kvalifikacij. Oba sta nabrala 17 točk. Delitev drugega mesta na turnirju kandidatov je vsekakor doslej največji uspeh Efima Gellerja. Paul Keres je zabeležil v Curačau največ zmago, in sicer devet. Če bo zmagal v dvoboju z Gellerjem, kot mislijo šahovski strokovnjaki, bo že šetril zaporedoma drugi na turnirju kandidatov. Tako Geller kot Keres sta remizirala s Petrosjanom (2—2), premagala Korčenojo (2,5—1,5), Talja (2,5—0,5) in Filipa (3—1). Geller pa je premagal Fischerja (2,5—1,5) medtem ko je Keres remiziral (2—2), Keres pa je porazil Benköja z 3—1, Geller pa zmagal samo z izidom 2,5—1,5. Medsebojno srečanje se je končalo z izidom 2—2.

Geller je zelo upal na končno zmago, čeprav je po 22. kolu v dila s točko več, sorojak Keres. Ko so časnikarji razpravljali o možnosti Efima, je še enkrat presenetil Robert Fischer, ki je zadal Gellerju prvi in edini poraz in mu s tem prekrižal vse račune.

4. Robert Fischer (ZDA) 14 točk. Fischer je bil najhobenejši udeleženec turnirja kandidatov. Prvi je premagal v posameznih partijah Gellerja, Keres, Korčenojo in Filipa; skupno je 8-krat zmagal in doživel 7 porazov.

Fischer je premagal Benköja (2,5—1,5), Talja (2—1) in Filipa (3—1), igral nerešeno proti Keresu (2—2), izgubil pa proti Petrosjanu, Gellerju in Korčenoju, vedno z izidom 1,5—2,5.

5. Viktor Korčenoj (ZSSR) 13,5 točke. Korčenoj je zabeležil dve posamezni zmagi: premagal je Fischerja (2,5—1,5) in dr. Filipa z visokim izidom 4—0, ki predstavlja najvišji rezultat v dvoboju v Curačau. Korčenoj je remiziral s Taljem (1,5—1,5), izgubil pa s Gellerjem, Keresom in Benköjem (vedno z izidom 1,5—2,5) ter s Petrosjanom (1—3).

6. Paul Benkö (ZDA) 12 točk. Madžarski emigrant Paul Benkö je največja presenečenje turnirja kandidatov, ker je nabral več točk, kot so vsi

pričakovali. V posameznih partijah je premagal Keres, Fischerja, Korčenojo, Talja in dvakrat dr. Filipa.

V medsebojnih dvobojih je premagal le Korčenojo in Filipa (obakrat 2,5—1,5), remiziral s Taljem (1,5—1,5), izgubil s Petrosjanom, Gellerjem in Fischerjem (vedno 1,5—2,5) ter s Keresom (1—3).

7. in 8. Mihail Talj (ZSSR) in dr. Miroslav Filip (CSSR) oba 7 točk. Bivši svetovni prvak je precej pripomogel k nepričakovanemu poteku turnirja kandidatov. Zares bi bilo bolje, da bi bil Talj odpovedal udeležbo, ker se je udeležil tega pomembnega tekmovanja že izčrpan od boleznih. Talj je odstopil 7 kol pred koncem tekmovanja. Taljeva bolezen, za katero vemo že od leta 1958, postaja vse težja.

Talj je remiziral s Korčenojem, Benköjem in Filipom (vedno 1,5—1,5), izgubil pa s Petrosjanom, Gellerjem in Keresom (vedno z 0,5—2,5) ter s Fischerjem (1—2).

Filip pa je v posameznih partijah le dvakrat zmagal (premagal je Benköja in Talja), doživel pa 15 porazov, kar je preskromna bilanca za vele mojstra.

V dvoboju je remiziral le s Taljem (1,5—1,5), izgubil pa, z izidom 1—3, proti Petrosjanu, Gellerju, Keresu in Fischerju. Velik poraz (0—4) je doživel proti Korčenoju. Odpor je nudil Benköju (1,5—2,5).

O turnirju so bile objavljene številne statistike in najzanimivejša je vsekakor tista z izidi, katere so dosegli vele mojstri v posameznih kolih.

1. Kolo: Korčenoj 5; Geller in Keres 4; Petrosjan in Benkö 3,5; Fischer 3; Filip 2,5 in Talj 2.

2. Kolo: Petrosjan in Geller 5; Keres 4,5; Fischer 4; Korčenoj 3; Benkö in Talj 2,5 ter Filip 1,5.

3. Kolo: Keres 6; Geller in Petrosjan 5; Benkö, Fischer in Korčenoj 3; Talj 2,5 in Filip 0,5.

4. Kolo: Petrosjan in Fischer 4; Benkö in Geller 3; Filip, Keres in Korčenoj 2,5; Talj ni nastopil.

Z lestvice ugotovimo redno igro Petrosjana (3,5—5—5—4); Gellerja (4,5—5—3), popustil je le na koncu; Fischerja (3—4—3—4); Benköja (3,5—2,5—3—3). Korčenoj je dobro začel, nato pa je nazadoval (5—3—3—2,5), Keres pa polagoma začel, dosegel višek, nato močno »padel« (4—4,5—6—2,5). Največji uspeh

je dosegel Keres v 3. kolu (5 zmag: Fischer, Korčenoj, Benkö, Talj in Filip), najboljši pa Filip, vedno v 3. kolu (1 sam remi s Taljem).

Sovjetski vele mojstri so v 33 medsebojnih partijah kar 21-krat sklenili remi. Vrstni red turnirja petih vele mojstrov iz ZSSR: 1. Petrosjan 9,5; 2. Geller in Keres 9; Korčenoj 5,5 in Talj 3. Uspeh ruskih šahistov proti ostali trojici: Geller, Keres, Korčenoj in seveda Petrosjan 8 točk, Talj 4.

Troboj Fischer — Benkö — Filip se je končal z zmago Fischerja (5,5), Benkö je nabral 4 točke, Filip pa 2,5. Fischer je bil z 8,5 točke nauspešnejši tudi v borbi s sovjetskimi vele mojstri. Benkö je zbral 8 točk, Filip pa samo 4,5.

Največ zmag je zabeležil Keres, in sicer 9 (Fischer, Geller in Petrosjan 8, Korčenoj 7, Benkö, Talj in Filip 2) največ remijev Petrosjan, in sicer 19 (Geller 18, Keres 16, Korčenoj 13, Benkö in Fischer 12, Filip 10 in Talj 8), največ porazov pa Filip, kar 15 (Talj 10, Benkö 9; Fischer in Korčenoj 7, Keres 2, Geller 1 in Petrosjan neporažen).

Vrnimo se zdaj ponovno k Petrosjanu, ki je v zadnjem kolu igral proti Filipu in po 14 potezah ponudil Čehu remi. Keres, ki je imel z zmago nad Fischerjem možnost, da dohiti tekmeca, pa je v 30. potezi sprejel remi. Tigran je takoj zapustil dvorano, ostala pa je Rona Petrosjan, zbrana in hladnokrvna kakor vedno. Zanimivo je, da so prve čestitke veljale prav Roni, ki se je zganila šele po remiju Keres s Fischerjem. In to ne morebiti zato ker je bila v igralni dvorani, soproj ga že v hotelu, temveč zaradi tega, ker ima ona velike zasluge za največje Petrosjanove šahovske uspehe. Ta inteligentna in zelo razgledana ženska v nobenem trenutku ne izgubi zaupanja v šahovske sposobnosti svojega moža.

Pozornost ljubiteljev šahovske igre je usmerjena zdaj na Moskvo, kjer živita tako svetovni prvak Mihail Botvinik kot izzivavec Tigran Petrosjan. Po svetu vprašujejo »Ali bo postal Petrosjan svetovni prvak, ne da bi se moral boriti z Botvnikom, ko je ta izjavil, pred časom, da bo prepustil naslov mlajšemu rojaku brez borbe?«. Doslej še ni nihče odgovoril na to zahtevno vprašanje in... bržčas tudi Botvinik ne bi vedel še odgovoriti.

Večina je mnenja, da bo Botvinik le nastopil in branil svoj naslov. Legendarna borbenost, nepopustljiva želja po zmagi, sodelovanje na dveh posameznih turnirjih in na 15. šahovski olimpiadi je dober znak. Vrh tega je še tradicija, da ni noben svetovni šahovski prvak doslej prepustil svojega prestola brez boja. Alješina je premagala smrt, vse ostale pa izzivavci. Bo Petrosjan premagal Botvinka?

dt

Izdaja Konzorcij Novega lista • Odgovorni urednik Drago Legiša • Tiska tiskarna »Graphis« - Trst.

ŽENA IN DOM

Priprava jedil

Pri pripravi raznovrstnih jedil moramo upoštevati tudi različne okrajavitve, ako hočemo, da bo hrana, ki jo razloži pripravili, okusna in zdrava.

Znano je, da nekatera hranila, n. pr. mleko, postanejo s kuhanjem manj redilna, druga pa postanejo s tem prebavnejša. Rastlinska hrana izgubi pri mletju, pečenju in kuhanju svojo skorjo in postane na ta način užitna. S pečenjem in praženjem pridobi hrana na okusu in vonju ter vzbuja tek.

Vsaka jed se mora počasi kuhati, da postane okusna in dobra. Jedi, ki se kmalu prismojijo, kuhamo v dvojnem loncu; večjo posodo napolnimo z vrelo vodo in vanjo postavimo manjši lonec, v katerem se mora kuhati omenjena jed.

Posebno paznjo zahteva pripravljanje zelenjave. Njene redilne soli preidejo pri kuhanju v vodo. Če vodo odlijemo, zavržemo z njo tudi večji del vitaminov in redilnih soli. Ostane nam le malovredna zmes, ki jo napravimo užitno šele s soljo in z raznimi primesmi. Zelenjavo pripravimo najbolje na ta način, da jo operemo v tekoči vodi; mokro pralimo v zaprtim loncu pri zmerni toploti in čimbolj se zelenjava mehča v lastnem soku, tem bolj večamo toploto. Nato jo zapražimo z maslom ali juho.

Tako pripravljena zelenjava potrebuje malo soli, tekne izobno in jo dobro prebavimo.

Zelenjavo, ki zelo diši, oblijemo z vrelo vodo, ali pa jo pustimo v vodi 10 minut in jo potem odlijemo. Na ta način odpravimo zelenjavi neprijeten vonj, pa tudi redilne soli se le malo uničijo. Neprijeten vonj odpravimo iz zelejnave tudi tako, da kuhamo košček kruha skupaj z zelenjavo. Ta bo namreč povlekel nase slab duh, ki ga zelenjava izloča.

Krompir moramo kuhati skupno z olupki, ker samo na ta način ostanejo v njem razni vitamini.

Tudi meso izgubi na svoji redilni vrednosti, ako ga napačno kuhamo. Če ga postavimo na ogenj v mrzli vodi, izgine iz njega mnogo beljakovin, katere preidejo v pene. Meso postane na ta način težko prebavljivo. Moramo ga zaliti z vrelo vodo, da se beljakovina na površju strdi in da se zamaše odprtine, skozi katere bi mogle uhajati beljakovine. Ko je postalo meso mehko, prenehamo s kuhanjem, ker predolgo kuhanje napravi meso žilavo in trdo.

Kuhano sadje ima le malo vitaminov, ker so se ti s kuhanjem uničili. Vendar so marmelade, kuhane češplje in pečena jabolka pri pomanjkanju svežega sadja izvrstno nadomestilo.

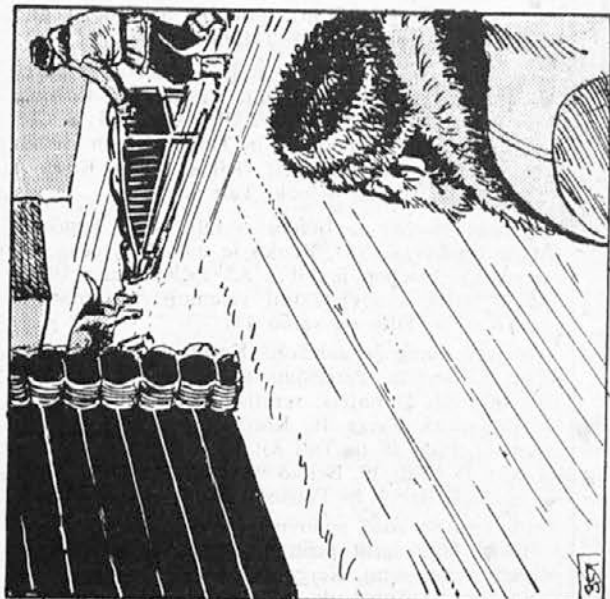
Ondina

349. Potem je poskušal Sandy profesorja zaplesti v pogovor. Izvedel je, da bo profesor v prihodnjih dneh odpotoval in da bo potoval popolnoma sam do Fond du Lac. Pozanimal se je tudi, koliko stane tako potovanje in ko je izvedel vsoto, je samo tiho zažvižgal. »In nosite vseh teh tisoč dolarjev s seboj?« je še povprašal.

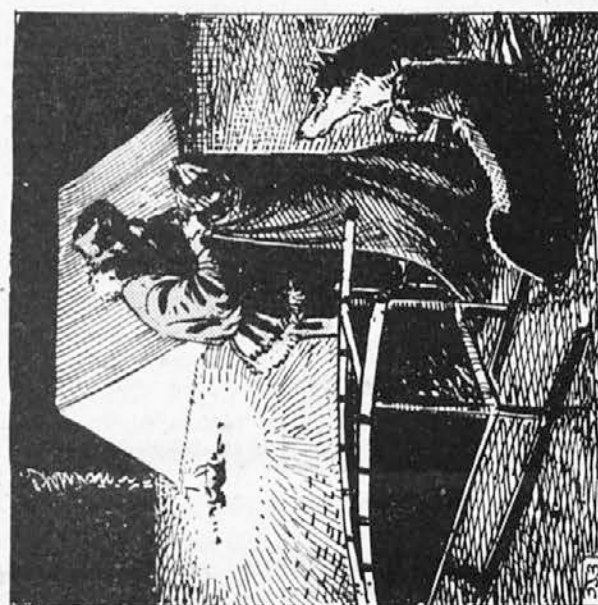
350. Profesor je postal previdnejši. »Imam lahko spanje in dva dobra psa, pa tudi s samokresom znam kar dobro ravnat!« je kratko odgovoril. Spramuljal je odhajajočega Sandvja z zamišljenim pogledom in se sklonil h Kazanu. »Mislim, dečko, da si ga kar prav ocenil!« je zamrmral. »Prav bo, če bom tudi jaz previden.«

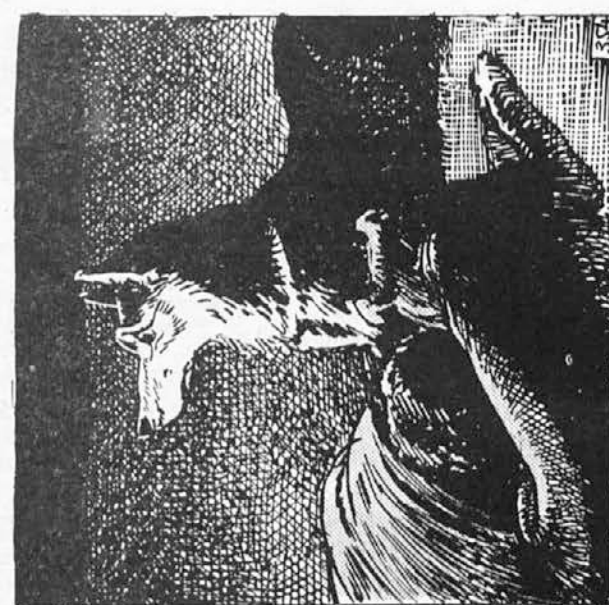
351. Res je kmalu zapadel sneg in profesor Mac Gill je odpotoval s sanmi, Kazanom in danskim psom. Ob odhodu ni prezrl oprezujočega Sandvjevega pogleda. Ko je zvečer postavljaj šotor, se je preroval s Kazanom: »Zdi se mi, da v prihodnjih nočeh ne bova smela preveč trdno spati!« In pri- vezal je Kazana prav blizu šotora.

352. Prvi trije dnevi popotovanja so mirno potekli. Četrty večer je profesor taboril v smrekovem gozdičku, sto korakov oddaljen od obale. Pogledoval je Kazana, ki se je že ves dan nemirno obnašal. Nekajkrat je celo planil pokonci in zarenčal, vedno se je pri tem obračal proti zahodu. Profesor je za- kuril le prav majhen ogenj.

353. Po večerji je stopil v šotor, toda kmalu se je vrnil k Kazanu z odelo v naročju. »Veš, prijatelj- ček, to noč bom raje prespal pri tebi,« ga je nago- voril. »To, kar slutiš v zahodnem vetru, tudi meni prav nič ne ugaja.« Sedel je poleg Kazana, z na- smeskom gledal danskega psa, ki se ni prav nič vznemirjal. Noč je bila mirna in mrzla.

354. Minilo je nekaj ur in Kazan je zaspal. Nenado- ma pa je planil kvišku. Prebudil ga je pok suhe vejice. Veliki danski pes ni imel tako ostrega slu- ha in je mirno spal dalje. Kazan pa je pazljivo vo- hal. To, kar ga je vznemirjalo že ves dan, je bilo sedaj v njegovi bližini. Iz gozdička za šotorom se je počasi dvignila senca.

Za

naše

najmlajše

59

PO
POVESTIJ. OLIVERA
CURWOODA

RIŠE:

M. MUSTER